

умовах європейської освітньої інтеграції. Вища школа.7-8, 18-23.

[3] Gajewska, E., Sowa, M. (2014). LSP, FOS, Fachsprache... Dydaktyka języków specjalistycznych, Lublin.

[4] Ligara, B., Szupelak, W. (2012) Lingwistyka i glottodydaktyka języków specjalistycznych na przykładzie języka biznesu. Podejście porównawcze, Kraków.

DOI 10.36074/05.06.2020.v4.09

СВОЄРІДНІСТЬ ПОТРАКТУВАННЯ ОБРАЗУ ЗОЛОТОЇ РИБКИ У РОМАНІ М.БАРБЕРІ «ЕЛЕГАНТНІСТЬ ЇЖАКА»

Пікун Л.В.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка»

УКРАЇНА

Образ золотої рибки є складовою міфологеми, котра розгортається як оповідка про рибалку та золоту рибку у фольклорі багатьох країн (Індії, Китаю, Японії, Франції, Німеччини, України тощо). Наратив про золоту рибку розгортається таким чином. Головний герой живе тяжкою працею у скрутні. Неочікувано він отримує несподіваний шанс, який дає можливість змінити життя, отримати достаток і статус. З часом герой казки, а частіше його дружина, відчуває невдоволеність тим, що має та бажають отримати щось необмежене, як правило владу і багатство. Це бажання призводить до повернення до початкового стану зубожіння. Сюжетна схема про золоту рибку реалізується за допомогою такого підбору персонажів: старий рибалка (смирений, задоволений звичним плином життя людина) і його дружина (невдоволена, роздратована, ненаситна людина) та риба, в образі якої ховається цариця ріки / морська володарка / зачарований принц, яка віддячує за порятунок і виступає чарівним помічником рибалки.

Образ золотої рибки набув переосмислення в романі сучасної французької письменниці Мюріель Барбері «Елегантність їжачка» Історія філософського осмислення буття Паломи, однієї з героїнь роману, починається з образу золотої рибки, який вона виклала в особистому щоденнику під назвою «Глибока думка №1». Цей розділ починається з хайку:

«Погонишся за зvezдами –
Кончишь жизнь в аквариуме
Золотой рыбкой» [1, С. 15].

Дванадцятирічна дівчинка пояснює квінтесенцію життя за допомогою образу золотої рибки. Її батьки та коло людей, що оточує її родину всі живуть за одним сценарієм: старанно навчаються й отримують гарну освіту й намагаються пробитися до еліти. На думку Паломи це – убоге існування та беззмістовне життя, позбавлене духовної й інтелектуальної поживи. Юна авторка щоденника робить неочікуваний умовивід: «Люди пускаються в погоню за зvezдами, а кончают тем, что трепыхаются, как золотые рыбки в аквариуме» [1, С.16]. У цій цитаті віддзеркалюється сюжетна лінія казки про золоту рибку. Проте тріада про золоту рибку, розгортається з позиції золотої рибки – володарки усіх можливих благ світу. Палома Жосс пише: «У меня богатые родители, богатая семья, и, значит, теоретически мы с сестрой тоже богатые. Мой отец раньше был

министром, сейчас он депутат, а когда-нибудь, глядишь, взлетит на самый верх и будет попивать казенное вино в особняке Лассэ (в резиденции президента Национальных сборов – примітка перекладачів)» [1, С.16]. Перспектива стати золотою рибкою у дорослому житті, а значить потрапити в акваріум, викликає супротив у юної героїні роману М.Барбері. У кінці «Глибокої думки №1» Палома цитує хайку Басьо:

«Хижина рыбака.
Замешался в груды креветок
Одинокий сверчок» [1, С.20].

Образ золотої рибки розгортається на тлі опозиції, яку Т.В.Бовсунівська слушно називає опозицією між двома світами: світом дорослих і світом дітей. Дослідниця характеризує світ дитини як «світ думки», тоді коли «світ дорослих продукує лише нищення філософем та розмислів, це світ цензури мислення, його визначеності, а отже, у дорослому світі немає мислення взагалі, оскільки він загальмований принципами соціального та професійного саморегулювання особистості» [2, С. 303-304]. Розуміння цього призводить до того, що дівчинка не зможе все життя витримувати усвідомлення того, що життя немає жодного сенсу, тож Палома зважується на самогубство.

Образ старої жінки втілюється за допомогою консьєржки вдови Рене Мішель. Колись щонеділі її чоловік ходив на рибалку, а вона вела господарство, адже її чоловік не хотів, аби дружина працювала в чужих будинках [1, С.43]. Ставши вдовою, стара жінка продовжила працювати замість чоловіка на посаді консьєржки протягом 20 років. Героїня зазначає: «И если вы все еще воображаете, что старость, уродство, вдовство и работа консьєржки превратили меня в убогое создание, смирившееся со своей жалкой участью, то воображение у вас довольно скудное... Хоть по имени, положению и внешности я полное ничтожество, но по ясности ума – всемогущая богиня» [1, С.48]. Подана цитата унаочнює внутрішній екзистенційний конфлікт, який переживає мадам Мішель.

Близьке знайомство Паломи з Мадам Мішель повністю змінило намір дівчинки, який вона висловила у вірші:

«Хочешь помочь себе –
Помоги другим
И смейся или плачь
Счастливого поворота судьбы» [1, С.308].

Палома передумала помирати, адже дуже хотіла допомогти змінити життя Мадам Мішель і дати їй можливість перейти на інший соціальний рівень разом з месье Одзу.

Підсумовуючи вищесказане зазначимо, що література виявляється універсальною формою осмислення людської культури у її позачасовому існуванні. М.Барбері відтворює, яким чином за допомогою міфологеми про золоту рибку змальовується психологічний стан підлітка й досягається об'єктивна реальність.

Список використаних джерел:

- [1] Барбері, М. (2020). *Элегантность ежика* (Н.Мавлевич и М.Кожевникова, пер. С фр.). СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус.
[2] Бовсунівська, Т. (2013) Філософські маркери буття в романі Мюріель Барбері Елегантна їжачиха". *Питання літературознавства*, (87), 302-310.